Η άλωση της Πόλης: Ανάμνησις και αυτοκριτική (ιερομ. Λ.Γ. της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 29 Μαΐου, 2008

...Όταν προσεγγίζουμε την ιστορία εκκλησιαστικά, στην πραγματικότητα θεολογούμε. Ψηλαφούμε τα ίχνη της παρουσίας του Θεού μέσα στην ιστορία. Ο Κύριος είναι παρών στην ιστορία δια των ακτίστων ενεργειών του, προνοών και ρυθμίζων τα πάντα προς το συμφέρον και την σωτηρία μας: «Κύριος πτωχίζει και πλουτίζει, ταπεινοί και ανυψοί» (Α' Βασιλ. 2, 7).
Πίσω από το γεγονός της Αλώσεως κρύβονται οι ανεξιχνίαστες βουλές του Θεού....
...Προσεγγίζοντες, το γεγονός της Αλώσεως φέρομε στην μνήμη μας τέσσερα σημεία, με την ελπίδα ότι θα προκύψη και η ανάλογη πνευματική ωφέλεια σε όλους μας.

Α΄.

Σήμερα, ημέρα μνήμης του μεγάλου πόνου για την πτώσι της Βασιλευούσης. Μνήμης των θανατώσεων, των βασανισμών, των εξανδραποδισμών, των διωγμών, των ταπεινώσεων, των παιδομαζωμάτων, των εξισλαμισμών και των λοιπών αμετρήτων ταλαιπωριών που υπέστη ο Ορθόδοξος λαός πριν από την Άλωση στις γύρω από την Βασιλεύουσα πόλεις και επαρχίες, κατά την Άλωση στην ίδια την Βασιλεύουσα, και μετά από αυτήν σ' όλο τον υπόδουλο Ορθόδοξο χώρο.
Όσο η αυτοκρατορία εσυρρικνούτο, τόσο τα δεινά από την επέλαση των Οθωμανών γίνονται δυσβάστακτα και αφόρητα. Η ελπίδα για ελευθερία και αναβίωσι της χριστιανικής πολιτείας φαινόταν να απομακρύνεται τραγικά. Πρώτα η Μικρά Ασία, ύστερα η Αδριανούπολις και κατόπιν η Θεσσαλονίκη, και πιο νωρίς απ' αυτές οι μακρυνές επαρχίες περιήλθαν στον οθωμανικό ζυγό. Η Βασιλεύουσα ασφυκτιά, αλλά τρέφει αγαθές ελπίδες, επειδή πιστεύει στην προστασία της Υπερμάχου Στρατηγού και στους οικτιρμούς του φιλανθρώπου Υιού της.

Όμως, η βουλή του Θεού ήταν η Πόλη να τουρκέψει....

... Πονούμε για την μεγάλη δοκιμασία του Γένους, γιατί πολλές ψυχές, αστήρικτες

στην πίστι, δεν άντεξαν, λύγισαν, και εγκατέλειψαν την χριστιανική ζωή και την ίδια την πίστι τους. Ο άγιος Συμεών, αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, θρηνεί για την πτώση αυτή των Χριστιανών της επαρχίας του. Το κείμενό του είναι ενδεικτικό της καταστάσεως που ακολούθησε και την Άλωσι της Βασιλευούσης. Γράφει:

«*Πού είναι σήμερα ένας ζηλωτής της ευσεβείας; Πού είναι ένας να ποθεί να κακοπαθήσει για την (ορθόδοξο) πίστι; Πού είναι ένας να βδελύσσεται τα έργα των απίστων; Δεν υπάρχει κανείς. Όλοι σχεδόν δείχνουν ζήλο για την ζωή των απίστων. Τις εναγείς πράξεις τους τις θεωρούν αγαθές, θαυμάζουν και ποθούν τον πλούτο, επαινούν και επιζητούν την πρόσκαιρη τρυφή που αποπνέει δυσωδία και εκπηγάζει σκώληκες. Και χάριν αυτής της τρυφής προδίδουν, αλλοίμονο, και τους Χριστιανούς στους απίστους και τα χριστιανικά πράγματα... Αλλά και πολλοί ανόητοι, με τον παραμικρό πειρασμό... γίνονται αποστάται και αρνηταί του Θεού και συναριθμούν οι ταλαίπωροι τους εαυτούς των με τους ασεβείς... Ποιος να μη θρηνήσει γι' αυτά; Ποιος, έστω κι αν έκλαιγε σ' όλη του τη ζωή, θα πενθούσε γι' αυτούς αρκετά; Γι' αυτούς που χάθηκαν, για τους υβριστάς του Θεού, γι' αυτούς που υποδουλώθηκαν στους δαίμονες για την πρόσκαιρη ζωή, για την φθαρτή ηδονή, για την άθεη και ρυπαρή ζωή;*» [1].

Β΄.

Σήμερα, ημέρα μνήμης της φιλανθρωπίας του Θεού, που δεν άφησε το δούλον Γένος απαράκλητο, αλλά δια της Εκκλησίας και επαρηγόρησε και εστήριξε και προετοίμασε για την εθνική ανάστασι.
Ο πόνος για την μεγάλη δοκιμασία του Γένους μετριάζεται χάρις στην φιλανθρωπία του Θεού, ο οποίος είναι ο παιδεύων και πάλιν ιώμενος.
Το πρώτο δείγμα της θείας αγάπης είναι η παραχώρησις ειδικών προνομίων στην Εκκλησία από τον Πορθητή. Χάρις σ' αυτή την οικονομία του Θεού -αν και πάμπολλες φορές δυναστικά παραβιάσθηκαν τα προνόμια από τους τυράννους- η Εκκλησία κατά τούς χρόνους της δουλείας έπαιξε τον εθναρχικό της ρόλο, παρηγόρησε τους κατατρεγμένους ραγιάδες, καλλιέργησε τα ελληνικά γράμματα, εθέρμανε την αποσταμένη ελπίδα στους ταπεινούς ναούς της και στα μοναστήρια της με τα κρυφά σχολειά, και έβαλε τα θεμέλια για την ανάστασι του Γένους.
Οι άγιοι Νεομάρτυρες είναι το δεύτερο μεγάλο και παρήγορο δώρο του Θεού στο υπόδουλο Γένος. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης τους εγκωμιάζει και δικαίως και αψευδώς τους ονομάζει «*δόξα και καύχημα της Ανατολικής Εκκλησίας... και παράδειγμα υπομονής εις όλους τους Ορθοδόξους Χριστιανούς οπού τυραννούνται υποκάτω εις τον βαρύν ζυγόν της αιχμαλωσίας*» [2]. Προσφυέστατα παρουσιάζει τους αγίους Νεομάρτυρας να ενισχύουν τους καταπιεζομένους Χριστιανούς:

«*Αδελφοί μας Χριστιανοί. Αδελφοί μας αγαπητοί και παμπόθητοι. ο λαός του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού ο εκλεκτός και περιούσιος, λάβετε παράδειγμα υπομονής και θλίψεων, οπού δοκιμάζετε, από ημάς τους συναδέλφους σας. ημείς δια να υπομείνωμεν ανδρείως δια τον Χριστόν τα παρά των αλλοπίστων διάφορα μαρτύρια, εκληρονομήσαμεν μίαν Βασιλείαν αιώνιον, και εσυναριθμήθημεν με τους παλαιούς και Αγίους Μάρτυρας. και εσείς αν υπομένετε μετά ευχαριστίας, δια το όνομα του Χριστού, τους δαρμούς, τας φυλακάς, τας αλύσεις, τας αγγαρείας, τας ζημίας, τα ανυπόφορα δοσίματα και τα άλλα βάσανα οπού σας κάμνουν οι νυν κρατούντες, βέβαια ως μάρτυρες τη προαιρέσει λογίζεσθε κοντά εις τον Θεόν... Όθεν και ως τη προαιρέσει Μάρτυρες λογιζόμενοι, μετά θάνατον μέλλετε να συναριθμηθήτε με ημάς και να κατοικήσετε εις τόπον φωτεινόν και πλατύτατον, εις τόπον χαράς και αναπαύσεως*» [3].

Κάθε Νεομάρτυς ήταν ένα ισχυρό ανάχωμα στην πλημμύρα του εξισλαμισμού και εκτουρκισμού. **Χωρίς τους Νεομάρτυρας είναι αμφίβολο εάν θα διετηρούντο η Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός**.

Τρίτη και εξίσου σημαντική δωρεά του Θεού στο δούλον Γένος είναι, νομίζω, η καλλιέργεια από την πλευρά της Εκκλησίας του ησυχαστικού πνεύματος στα ευρύτερα στρώματα των υποδούλων Ορθοδόξων λαών. Είναι προφανώς οικονομία Θεού που ο πρώτος μετά την Άλωση πατριάρχης υπήρξε ο ιερός Γεννάδιος ο Σχολάριος, μαθητής του αγίου **Μάρκου του Ευγενικού** και συνεχιστής της ησυχαστικής παραδόσεως του 14ου αιώνος. Όπως παρατηρεί ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Αμφιλόχιος Ράντοβιτς, ο Ησυχασμός εδημιούργησε στους Ορθοδόξους λαούς των Βαλκανίων τις πνευματικές αντιστάσεις, ώστε να ανθέξουν στην επερχόμενη μουσουλμανική λαίλαπα. Η φιλοκαλική αναγέννησις, άλλωστε, του18ου και 19ου αιώνος -που σκωπτικά ονομάσθηκε κολλυβαδικό κίνημα- με την καλλιέργεια της νοεράς προσευχής και εκτός Αγίου Όρους και την πνευματική αντίστασι στον ευρωπαϊκό διαφωτισμό της εποχής εκείνης, συνετέλεσε στην ενίσχυσι της θρησκευτικής, πολιτιστικής και εθνικής ιδιαιτερότητος των ραγιάδων μέσα στην μουσουλμανική πλημμυρίδα.

Γ΄.

Σήμερα, ημέρα μνήμης των όσων οι Δυτικοί εμηχανεύθηκαν και συνετέλεσαν στην οριστική άλωσι της Βασιλευούσης το 1453.
Η επηρμένη παπική οφρύς, η αλαζονία θα λέγαμε της Δύσεως για κυριαρχία επί της καθ' ημάς Ανατολής, εφεύρε εύσχημο τρόπο για να επιτύχη τα σχέδιά της. Με πρόσχημα την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων από τους Άραβες, η τετάρτη Σταυροφορία λεηλατεί την ύπαιθρο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και επιτυγχάνει την άλωσι της Κων/λεως το 1204. Η δυτική κυριαρχία στην Βασιλεύουσα κράτησε 75

χρόνια, αλλά πλέον η ανατολική αυτοκρατορία δεν μπόρεσε να ανασυνταχθεί. Το πλήγμα υπήρξε πολύπλευρο. Εδαφικά η Ανατολή κατακερματίσθηκε σε δουκάτα και ηγεμονίες. Πολιτιστικά, η πρώτη άλωση της Πόλης ήταν πραγματική ιεροσυλία από την πλευρά **των Φράγκων** σταυροφόρων. Πολιτικά εσήμανε την οριστική αποδυνάμωσι της Κων/πόλεως, και θρησκευτικά εδημιούργησε ένα σημαντικό φιλοδυτικο-ουμανιστικό ρεύμα στον χώρο της καθ' ημάς Ανατολής.
Το ρήγμα που επέφερε η Δ' Σταυροφορία στην ζωή της αυτοκρατορίας υπήρξε καθοριστικό. Οι υλικές και πνευματικές αντιστάσεις του λαού είχαν μειωθεί σημαντικά, ώστε να μη μπορούν να ανθέξουν στον κίνδυνο που ερχόταν από την Ανατολή.
Οι δύο πολιτισμοί, ο Δυτικός ουμανισμός (ανθρωποκεντρισμός) και ο Ορθόδοξος θεανθρωποκεντρισμός συγκρούσθηκαν αναπόφευκτα μεσούντος του14ου αιώνος. Ο φιλόσοφος Βαρλαάμ εκπροσωπεί το νεοεισαχθέν από την Δύσι ορθολογιστικό πνεύμα και ο άγιος **Γρηγόριος ο Παλαμάς** εκπροσωπεί το ορθόδοξο και σύμφωνο με την αποστολική Παράδοσι πνεύμα της Εκκλησίας.
Η θεολογική νίκη του αγίου Γρηγορίου και η συνοδική κατοχύρωσις της θεολογίας του -που είναι ακραιφνώς η θεολογία της Εκκλησίας- ήταν έργο της προνοίας του Θεού. Αν επικρατούσε στην καθ' ημάς Ανατολή η «θεολογία» του φιλοσόφου Βαρλαάμ, σήμερα θα ήμασταν όλοι **ουνίτες**, θα είχαμε χάσει κάθε σχέσι με την αγία Ορθόδοξο Πίστι μας. Θα παθαίναμε ό,τι έπαθαν μετά από 100 χρόνια οι ουνίτες που ακολούθησαν τις αιρετικές αποφάσεις της ψευδοσυνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας.

Δ΄.

Σήμερα, ημέρα μνήμης και για τις αμαρτίες των πατέρων μας, που με τις ποικίλες διχόνοιες και τον εμφύλιο αλληλοσπαραγμό συνετέλεσαν στην εξασθένησι και πτώση της αυτοκρατορίας.
Η αποστασία από τον Θεό και τις άγιες εντολές Του είναι η αιτία της παιδαγωγίας, που φιλάνθρωπα ο Θεός εφαρμόζει για να επιστρέψη ο λαός στην οδό της σωτηρίας. Σε τέτοια αποστασία είχε περιέλθει και ο λαός της Βασιλευούσης κατά τις ύστατες εκείνες ημέρες προ της Αλώσεως. Η πνευματική φθορά είχε, βεβαίως, αρχίσει πολύ ενωρίτερα και υπήρξαν προφητικές φωνές που έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου και υπενθύμιζαν την επέλευσι της δικαίας οργής του Θεού. Ο ιερός Γεννάδιος, προ της Αλώσεως, έγραφε σχετικώς προς τον αυτοκράτορα:
«Ή μήπως δεν βλέπουμε παντού οι θείοι νόμοι να τιμώνται μόνο στα λόγια, ενώ στην πράξι να καταφρονούνται, και η καταφρόνησις να έχη αρχίσει από τους ιερωμένους και να έχη προχωρήσει μέχρι και τους λαϊκούς; Γι' αυτό δεν είναι παράδοξο που τόσα πλήθη Χριστιανών έχουν υποδουλωθή στους απίστους, αλλά πιο εκπληκτικό είναι ότι η πίστις των Χριστιανών ακούγεται ακόμη στον κόσμο και το ότι το ρόδον της αληθινής πίστεως δεν πνίγηκε μέσα στα αγκάθια, αλλά παραδόξως ακόμη είναι ανθισμένο, πράγμα βέβαια που είναι αποκλειστικά έργο της δυνάμεως

του Ιησού και όχι της αξίας των ανθρώπων που το απολαμβάνουν» [4].
Αναφερόταν ασφαλώς ο ιερός αυτός άνδρας στην φιλενωτική τακτική με την Ρώμη, που ακολουθούσαν τότε ωρισμένοι του κλήρου και εδίχαζαν τον ως επί το πλείστον ανθενωτικό λαό της Βασιλευούσης. Με καρδιά γεμάτη οδύνη ο ίδιος ιερός ανήρ επισημαίνει στον αυτοκράτορα:
«*Παλαιότερα ο Θεός συνεχώρησε να υπάρξη μόνο τριών ημερών προθεσμία μετανοίας, ενώ σε μας τώρα ένα ολόκληρο χρόνο εκηρύσσετο η μετάνοια, γιατί δεν συνηθίζει ο Θεός να τιμωρή μια πόλη ή ένα έθνος για την παρανομία τους, χωρίς να προηγηθεί το κήρυγμα της μετανοίας*» [5].
Αλλά, παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις των αγίων εκείνων ανδρών που επέβλεπαν ως μεγάλη παρανομία την υποταγή στην ρωμαϊκή αλαζονία επί αθετήσει της αμωμήτου Ορθοδόξου Πίστεως, οι άρχοντες της Βασιλευούσης απεδέχθησαν -αλλοίμονο- τους όρους της υποταγής για να αποσπάσουν την παπική στρατιωτική βοήθεια. Ο Θεός όμως δεν ευδόκησε, όπως παρατηρεί ο ιερός Γεννάδιος, και παρέδωσε την Πόλη στους απίστους.
Δεν είναι μόνο αυτή η αμαρτία που παρεκίνησε την παιδαγωγική ράβδο του Κυρίου να επέλθη στον λαό Του. Είναι και η αθέτησις των εντολών του Κυρίου, ώστε να μη φαίνεται διαφορά ανάμεσα στην ζωή των Ορθοδόξων Χριστιανών και των αθέων τυράννων.
Ο αγιώτατος Συμεών, ο αρχιεπίσκοπος Θεσ/νίκης, αναφερόμενος στο θέμα γράφει:
«*Καταφρονήσαμε, αλλοίμονο, τις εντολές του Θεού και βλέπουμε μόνο τα σαρκικά. Επειδή αγαπούμε τα πρόσκαιρα, υποφέρουμε, εγκαταλελειμμένοι από τον Θεό δικαίως, διότι δεν ζητούμε τα του Θεού. Γι' αυτό μας κατακυριεύουν οι εχθροί, μας τυραννούν και υβρίζουν την μόνη και αληθινή πίστι του Χριστού. Υφιστάμεθα διώξεις και φοβερές ταπεινώσεις, και δεν υπάρχει κανείς να μας βοηθήση και ελευθερώση, επειδή ακριβώς "ουκ έστιν ο συνιών, ουκ έστιν ο εκζητών τον Θεόν", όπως λέγει η Γραφή*» [6].

Και πιο επιγραμματικά ο ίδιος άγιος Πατήρ σημειώνει:

«*Ποιος λοιπόν έχει την παραμικρή αμφιβολία για το πώς μας έρχονται τα δεινά ή γιατί διωκόμεθα και μας τραβούν και μας περιφέρουν σαν τα άλογα ζώα, και καθημερινώς μας σύρουν στα σκλαβοπάζαρα; Δεν είναι για τις αμαρτίες μας, γιατί εγκαταλείψαμε τον Θεό; Δικαίως εγκαταλειφθήκαμε, επειδή τον εγκαταλείψαμε, αυτόν που είναι η ζωή, η ειρήνη, ο άγιος, ο φιλάγαθος*» [7].
Έχοντας ο άγιος Συμεών την βεβαιότητα ότι αυτή είναι η αιτία της παιδαγωγίας του Θεού, με πατρική και ποιμαντική φροντίδα γράφει και προτρέπει τους Χριστιανούς της επαρχίας του:
«*Εμείς όμως, παρακαλώ, ας έρθουμε σε συναίσθησι... Από την πρόσκαιρη αυτή*

δουλεία, ας γνωρίσουμε την αιχμαλωσία και δουλεία των ψυχών μας. Γι' αυτό υποδουλωθήκαμε στους αθέους, επειδή ακριβώς δια των πονηρών παθών μας εγίναμε δούλοι των δαιμόνων. Δεν θελήσαμε να έχουμε αφέντη τον Κύριο και να τηρούμε τις εντολές Του, γι' αυτό και υποδουλωθήκαμε στους εχθρούς... Ας αρχίσουμε, παρακαλώ, να απαλλασώμεθα από την ψυχική δουλεία. ας απομακρυνθούμε από τις πονηρίες μας, ας μάθουμε να κάνουμε το καλό. Ας εκζητούμε τον Κύριο. Ίσως μας σπλαχνισθή, μας λυτρώση από την σωματική αιχμαλωσία και δουλεία και μας αξιώση της ουρανίου βασιλείας» [8].
Ειδικά για την εξασθένησι της αμυντικής δυνάμεως της Βασιλευούσης και την άλωσή της εξ αιτίας της φιλοχρηματίας των πλουσίων κατοίκων της, γράφει ο ιερός Γεννάδιος στην επιστολή του προς τον αυτοκράτορα:
«*Οι πλούσιοι δεν συνεισφέρουν τον προσωπικό τους πλούτο για την άμυνα της Πόλεως, με τον πραγματικά διαβολικό λογισμό ότι ξεπουλώντας την Πίστη θα έλθη η βοήθεια από την Δύση, θα σωθεί η Πόλις και αυτοί θα ζουν με ευτυχία και τρυφή. Έτσι όμως αμαρτάνουν θανάσιμα και γίνονται άξιοι της αιωνίου κολάσεως, διότι προδίδουν την πατρίδα, την πίστι, την θρησκεία, τους προγονικούς τάφους και υποβάλλουν όλη την οικουμένη σε τέτοια κακά*» [9].

* * *

Ιχνηλατήσαμε, με την χειραγωγία των αγίων Πατέρων και στο μέτρο των δυνάμεών μας, τον καημό του Γένους, την Άλωσι της Πόλης. «Ως ανεξερεύνητα τα κρίματα του Θεού και ανεξιχνίαστοι αι οδοί αυτού». Η Πόλις εάλω. Η αγία Σοφία, ο οφθαλμός της οικουμένης, όπως την ονομάζει ο αγιώτατος πατριάρχης Φώτιος ο Μέγας, έγινε τζαμί -και τώρα στον αίωνα μας έγινε μουσείο. Η παλαιά της δόξα εξέλιπε. Ο στολισμός της χάθηκε κάτω από τα επιχρίσματα και από τις καταστροφές. Η Θεία Λειτουργία έπαψε από τότε που για τελευταία φορά τελέσθηκε την παραμονή της Αλώσεως.
Όμως το κάλλος της αγια-Σοφιάς παραμένει απαραμείωτο, το πνεύμα της αγια-Σοφιάς συνεχίζει αναλλοίωτο να ζει μέχρι σήμερα στην αγία μας Εκκλησία. Κάθε Ορθόδοξος ναός είναι μια προέκτασις της αγια-Σοφιάς. Η Θεία Λειτουργία συνεχίζει να τελήται αδιάκοπα μέχρι σήμερα, γιατί η Ορθόδοξος Πίστις και Εκκλησία μας διατηρείται Χάριτι Χριστού ακαινοτόμητη, εδραιωμένη στο αδιασάλευτο θεμέλιο των αποστολικών και πατρικών παραδόσεων.
Το θεανθρωποκεντρικό πνεύμα, που δημιούργησε την αγια-Σοφιά, ζη στην Εκκλησία μας και μετά την Άλωση και καλλιεργεί σ' όλους τους Ορθοδόξους λαούς τον ορθόδοξο πολιτισμό και το ορθόδοξο ήθος. Αυτό το πνεύμα ενίσχυσε τις πνευματικές αντιστάσεις του Γένους, ώστε να ανθέξουν στις προκλήσεις του Δυτικού ορθολογισμού και ευρωπαϊκού διαφωτισμού στα χρόνια της μακρόχρονης δουλείας. Αυτό εθέρμανε τα σπέρματα της ελευθερίας και καρποφόρησε στην ώρα του το άνθος της ελευθερίας. Από αυτό ενεφορούντο οι αγωνιστές της ελευθερίας του Έθνους, αυτοί που πολέμησαν «για του Χριστού την πίστι την αγία και της πατρίδος την

ελευθερία». Και μετά από την σύστασι του νεοελληνικού κράτους, πάλι αυτό το πνεύμα καλλιέργησε την αντίσταση του Έθνους στα σχέδια των Βαυαρών που απέβλεπαν στην απορθοδοξοποίησί του.
Ζούμε μέχρι σήμερα, σαν κράτος, στην προοπτική που χάραξαν οι "δυτικοί προστάται" μας. Η νεοελληνική παιδεία καλλιεργεί αναπόφευκτα στον λαό μας μια εθνική ιδέα. Δεν μπορεί, άλλωστε, να ζήσει ένας λαός χωρίς εθνική ιδέα και προοπτική. Ποια εθνική ιδέα, όμως καλλιεργείται σήμερα στον τόπο μας;
Σήμερα, ημέρα μνήμης της Αλώσεως της Πόλης. Μια ανάμνηση, ένας καημός, ένα χρέος. Οι πατέρες μας, μετά την Άλωση, έζησαν με την Μεγάλη ιδέα του Γένους:
«Πάλι με χρόνους με καιρούς πάλι δικά μας θάναι».
Δεν γνωρίζουμε τι έχει ορίσει ο Θεός για την επίγεια Πόλη και για την επίγεια αγια-Σοφιά. Ανεξερεύνητες οι βουλές του Θεού. Ούτως ή άλλως, ταιριάζει νομίζω να ειπούμε στο σημείο αυτό το λόγο του Κυρίου: «Η σάρξ ουκ ωφελεί ουδέν. το πνεύμα εστί το ζωοποιούν».
Ως λαός Ορθόδοξος, ως ευσεβής λαός της Εκκλησίας, καλούμεθα να εγκολπωθούμε και να κρατήσουμε αυτό το ζωοποιούν πνεύμα, ιδιαίτερα στην εποχή μας που η νεοελληνική παιδεία προβάλλει τον εξευρωπαϊσμό μας ως την μεγάλη Ιδέα του Έθνους.

Ημέρα μνήμης της Αλώσεως σήμερα, και η σκέψις μας φέρνει σε αντιστοιχία τα περί την Άλωσιν γεγονότα με την σύγχρονη πραγματικότητα που αφορά το Έθνος μας και τον λαό μας. Καιρός περισυλλογής και αυτοκριτικής.
Τα γεγονότα του 1453 μαρτυρούν και βοούν. Τα σημερινά γεγονότα προβληματίζουν. Και σήμερα διαγράφονται παρόμοιες τάσεις στις επιλογές του Έθνους. Άρχοντες και λαός βρισκόμαστε μπροστά σε κρίσιμες επιλογές και καλούμεθα να πάρουμε αποφάσεις, καθοριστικές για τις τύχες του Έθνους. Η σημερινή ημέρα μας αφήνει τα μηνύματά της. Αν θέλουμε να υπάρξουμε ως Ορθόδοξος λαός και ως Ελληνικό Έθνος με προορισμό την Βασιλεία του Θεού και αν δεν πρέπει να χωνευθούμε στο χωνευτήρι των πολιτισμών, οφείλουμε:

α) Να φυλάξουμε την Πίστι των Πατέρων μας, την ταυτότητα του Γένους μας, την ελληνορθόδοξη παράδοσί μας. Αυτές οι αξίες συνιστούν το πνευματικό περιεχόμενο της Πόλης, και αυτές, παρά την Άλωση του 1453, δεν έχουν ακόμη χαθεί από το Γένος. Και τότε πολεμήθηκαν και σήμερα πολεμούνται. Τότε δεν χάθηκαν παρά τους εξισλαμισμούς και το παιδομάζωμα. Σήμερα κινδυνεύουν να χαθούν, γιατί βάλλονται με μεθοδικώτερο τρόπο από επίδοξους δυνάστες, που καυχώνται ότι θα κυριαρχήσουν στην γη. Από τα πανίσχυρα Μέσα Πληροφορίας που προβάλλουν τον ευδαιμονισμό, τον πρακτικό υλισμό και την έμπρακτη αθεΐα, καταστάσεις καθόλου καλύτερες από τον εξισλαμισμό. Από την ηθική διαφθορά και τα ναρκωτικά που κάνουν χειρότερο παιδομάζωμα και σε μεγαλύτερη έκταση. Από το παγκόσμιο κεφάλαιο που επιδιώκει την επιβολή νέας πολιτικής και οικονομικής δουλείας, της

λεγομένης νέας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων, χειρότερης και από εκείνη που επέβαλλε ο οθωμανός κατακτητής. Αυτοί οι δυνάστες δρουν ύπουλα μέσα από τα τείχη και σκοπεύουν να εκπορθήσουν και υποδουλώσουν το φρόνημα και την ψυχή των απλουστέρων και αστηρίκτων.
Σ' αυτή την προοπτική εργάζονται ανεπιγνώστως και οι ημέτεροι δεφένσορες της δυτικής κουλτούρας, οι γραικύλοι, αυτοί που δεν έχουν αίσθησι της πνευματικής κληρονομιάς του Γένους. Αυτοί που στο όνομα του εκσυγχρονισμού, αντί πινακίου φακής, προδίδουν τα τιμιώτατα, πατροπαράδοτους θεσμούς και αξίες: την Εκκλησία, την οικογένεια, την ηθική, την ελληνορθόδοξη παιδεία, την προσωπική ελευθερία, και προοδοποιούν έτσι την επέλευση του πλέον απεχθούς ολοκληρωτισμού, της πραγματικής αλώσεως του Γένους.
Αυτή την δουλεία, δυστυχώς, απεργάζονται και οι κήρυκες της συγκρητιστικής (ψευδούς) θρησκευτικής ενώσεως με την Δύση, οι οποίοι στο όνομα μιας απατηλής αγάπης και απροσδιορίστου συνεργασίας θυσιάζουν την καθαρότητα των ορθοδόξων δογμάτων και της πατροπαραδότου πίστεως του λαού μας.

β) Να ζήσουμε ως λαός με κέντρο την Εκκλησία. Να αγαπήσουμε τις εντολές του Θεού. Να αποβάλλουμε την φιλαυτία και να συνειδητοποιήσουμε το θέλημά Του. Να μην Τον παροργίζουμε με νομοθετήματα αντιχριστιανικά και με την συμμόρφωσή μας σ' αυτά. Να μη επικεντρώνουμε την ευτυχία μας και την καταξίωσή μας στους δείκτες του χρηματιστηρίου και στις πολιτικές και στρατιωτικές συμφωνίες, αλλά στην Ορθόδοξο Πίστη και στην καθαρή ζωή μας. Να μη αμαρτάνωμε, κάνοντας τρόπο ζωής μας τα συνθήματα της δυτικής Βαβυλώνας, για να μη προκαλέσουμε την δικαία οργή του Θεού στο Έθνος. Και στην εσχάτη περίπτωσι, αν δεν το κάναμε μέχρι τώρα, να ανανήψουμε, να μετανοήσουμε, και ο Θεός είναι δυνατός να χορηγή στον λαό Του επίγεια καταξίωσι και να κατευθύνη την πορεία του προς την επουράνιο Πόλη, της οποίας εύχομαι όλοι να αξιωθούμε με την Χάρη του Χριστού. Αμήν.

(Από τό περιοδικόν Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, αριθμ. 23 του 1998).

* Σημείωσις εκδότου: Με αυτό το θέμα εκφωνήθηκε ομιλία υπό του ιερομ. Λ.Γ. της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου εις τον Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Βόλου την 29ην Μαΐου 1998. Από την αξιοπρόσεκτη και επίκαιρη αυτή ομιλία αναδημοσιεύουμε το μεγαλύτερο μέρος της προς σωφρονισμό μας.

1. Συμεών Θεσσαλονίκης, Επιστολή προτρεπτική προς σωτηρίας οδόν, αποσταλείσα εν ταις κατά πάσαν την επαρχίαν αυτού αγίαις του Θεού εκκλησίαις, παρά Balfour David, Έργα θεολογικά, έκδ. Πατρ/κού Ιδρύμ. Πατερικών Μελετών, Θεσ/νίκη 1981, σ. 90.
2. Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον, έκδ. ΑΣΤΗΡ, Αθήναι 1961, σ. 12, 14.
3. Ενθ' ανωτ., σ. 14.
4. Γενναδίου Σχολαρίου, Άπαντα τα ευρισκόμενα, έκδ. των Louis Petit, X.A Siderides, Martin Jugie, Paris 1930, τόμο 4ος, σ. 179.
5. Ενθ' ανωτ., σ. 216.
6. Συμεών Θεσσαλονίκης, ένθ' ανωτ., σ. 87.
7. Ενθ' ανωτ., σ. 88.
8. Ενθ' ανωτ., σ. 93-94.
9. Γενναδίου Σχολαρίου, ένθ' ανωτ., τόμο 3ος, σ. 157, νοηματική απόδοσις.

(*Πηγή: «Ιερά Μονή Παντοκράτορα Μελισσοχωρίου»*)